

گزارش ملی فرهنگ حوزه نشر کتاب

«گزارش ملی فرهنگ حوزه نشر کتاب» را آرمان امیری در تیرماه ۱۳۹۹ برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات نوشته است.

بنابر گزارش‌های مرکز ملی آمار برای سال ۱۳۹۴، درصد شاغلان حوزه کتاب کشور به کل شاغلان با مرد و حقوق کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفره و بیشتر در حدود ۰.۴۵ درصد است. همچنین سهم کارکنان فعالیت‌های انتشاراتی نسبت به کل کارکنان کشور نیز برای همان سال ۰.۲۲ درصد بوده است. از سوی دیگر صنعت نشر ایران، با بهره‌گیری از این نیروهای کار، چیزی در حدود ۰.۱۳ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را تأمین می‌کند.

با مقایسه این ارقام به نظر می‌رسد که نسبت تولید ثروت و نیروی شاغل در صنعت نشر پایین‌تر از میانگین کشور باشد. با این حال نمی‌توان این مسئله را یک نکته منفی بزرگ در کارنامه نشر قلمداد کرد. نخست به این دلیل که اقتصاد کشور ما همچنان وابستگی بسیار زیادی به نفت دارد و عجیب نیست که بخش بزرگی از این اقتصاد نفتی، با راندمان بسیار بالایی تولید ثروت کند. طبیعتاً سهم تولید ثروت برای بخش‌های کوچک‌تری همچون صنعت نشر که نیازمند زحمت و مراحل متفاوت است، کوچک‌تر خواهد شد.

از سوی دیگر نباید فراموش کنیم که بازار نشر صرفاً یک بازار تجاری نیست. اینجا با حوزه‌ای مواجه هستیم که کارکرد نخست آن، نه تولید ثروت، بلکه تولید علم، هنر، دانش و نقش‌آفرینی در فرهنگ اجتماعی کشور است. از این منظر شاید بتوان گفت تا همین مقدار که صنعت نشر کتاب توانسته است بخش بزرگی از نیازهای مالی خود را خودش تأمین کند و به مرور وابستگی خود را به حمایت‌های مالی دولت کاهش دهد، جای امیدواری فراوان است.

با این حال همچنان می‌توان پیشنهاد داد که نهادهای مسئول، سیاست‌گذاری‌های خود را به سمت زیرساخت‌هایی معطوف سازند که امکان تولید ثروت در بازار نشر را افزایش دهد. حمایت از حقوق مؤلفین و مصنفین در این راستا یک ضرورت حیاتی است چراکه هم زندگی اقتصادی و معیشت نویسندگان در گرو همین درآمدها قرار دارد و هم بازدهی اقتصادی ناشران و تولیدکنندگان بخش خصوصی.